

Parasztpolitika papíron és a valóságban 1953–1954 fordulóján ⁽¹⁾

Panaszlevelek Nagy Imre miniszterelnökhöz

„Az elítéltelem alapjául szolgáló cselekményt 1953. július 30-án [...] követtem el a tudatlanság határán mozgó rendkívül felindult lelkiállapotban, amit a sértett Korpics József csáfordi közszéki vb. elnök velem szemben indokolatlanul energikus magatartása és a bizottsági tagok némelyikének durva bánásmódja váltott ki belőlem. A [...] gúnyolódó szavakon felháborodva csaptam a csupasz kútmerítő rúddal, tehát nem fegyverrel, hanem a kezem ügyében levő ártalmatlan szerszámmal Korpics József felé, akit meg nem ütöttem, és meg nem sebesítettem.”

Bevezetés

1953 nyarán nagyot változott Magyarország belpolitikai helyzete és ezzel együtt a falusi lakosságot leginkább érintő gazdaságpolitika. Az MDP Központi Vezetőségének 1953. június 27-28-i ülése többek között határozott az iparosítás ütemének lassításáról, a közszükségleti cikkek gyártó iparágak, valamint a mezőgazdaság fejlesztéséről, új beszolgáltatási rendszer kidolgozásáról, az önkéntesség elvének érvényesítéséről a termelőszövetkezetek szervezése terén stb. A Központi Vezetőség határozatát azonban nem hozták nyilvánosságra, az ott született döntésekről a lakosság - sőt maga a párttagság és a tanácsi vezetők is - csak Nagy Imre újonnan megválasztott miniszterelnök július 4-ei országgyűlési beszédéből, ill. Rákosi Mátyás egy héttel későbbi, a budapesti pártaktíva előtt tartott beszédéből szerezhetett tudomást. (Nagy Imre beszédét július 5-én, Rákosi Mátyásé pedig július 12-én közölte a Szabad Nép.)

A nyilvánosságra került beszédek csak részben tükrözték a Nagy Imre, ill. Rákosi Mátyás mögött álló erők elképzelése közötti különbségeket, így érthető, hogy a helyi párt- és tanácsi vezetők, illetve a lakosság is csak nehezen tájékozódott. Mindenki a számára vonzó elemeket ragadta ki. Az egyik Békés megyei község pártbizottságának ülésein felvett jegyzőkönyvekből kiderül, hogy míg Nagy Imre beszédének lényegét a helyi párttitkár igyekezett elkenni, és a hozzászólók többsége is az „egy lépés előre, két lépés hátra” ismert lenini formulával fejezte ki véleményét, addig az egy héttel későbbi Rákosi-beszéd ebben a körben érezhető megkönnyebbülést okozott. Nagy Imre mondanivalóját „a hiányosságokat fel mertük tárni, de a kivezető utat is meg fogjuk találni”, vagy: „a tsz-tagosításánál voltak egy kis hiányosságok” stb. típusú frázisokkal foglalták össze, míg egy héttel később azt hangsúlyozták, hogy „Rákosi elvtárs beszéde mennyire választ adott minden nyitott kérdésre, amit az ellenség úgy igyekezett kihasználni, hogy a munkás-paraszt szövetség meglázatására vette az irányt, vagyis olyan hangok hallatszottak, hogy most már a kuláklista megszüntetésével eljött a kulákok ideje. [...] Foglalkozik a továbbiakban B. elvtárs Rákosi elvtárs beszédének azzal a részével, mely az egyéni termelők támogatásáról szól, majd a tsz-ek további fejlesztéséről, és azzal, ami a tsz-ből való kilépésről szól. Itt megemlíti B. elvtárs, hogy nekünk az kell, hogy a feladatunk legyen, hogy minden erőnkkel megvédjük a szövetkezet vagyont, és ne engedjük, hogy az ellenség befolyása alá eső tsz-tagok szétrombolják a szövetkezetek eddig elért eredményeit.” (BML XXXV. 41. f. 3. cs. 53. ó. e. - Békés Megyei Levéltár. Gádoros Község Pártbizottságának iratai. Az MDP Községi Bizottsága 1953. július 6-i és július 12-i ülésének jegyzőkönyve.)

A lakosság többsége a két beszédet egészen másképp értelmezte. A falvak hangulata egy-két hét alatt igen felbolydult. A termelőszövetkezetekben egyaránt voltak olyanok, akik hallani sem akartak a közös vagyon megcsorbításáról, és voltak, akik ősszel már ismét egyénileg akartak gazdálkodni. Egyes ktsz-be kényszerített kisiparosok pedig már a rádió által közvetített beszéd másnapján ki akarták nyitni régi üzletüket. Némelyek azt beszéltek, „hogy Rákosi, Kats és Révai elvtársak kimentek Moszkvába, és nem is jönnek vissza, mert az ő hibájuk az, hogy a parasztságnak ilyen nehéz a sorsa.” (Lásd a fenti hívatkozást!)

Bár e híresztelés nem bizonyult igaznak, a következő hónapban a parasztság nagy többsége a Nagy Imre nevéhez köthető intézkedések előnyeit érezte, és igyekezett is élni az új helyzet adta lehetőségekkel. Már a Rákosi-beszéd megjelenésének napján, 1953. július 12-én közzétették az Elnöki Tanács 1953. évi 10. számú törvényerejű rendeletét, amelynek értelmében törölték a beadási kötelezettség nem teljesítése, ill. késedelmes teljesítése miatt kivetett kártérítést, és bizonyos feltételekkel elengedték a beadási hátralékok, valamint 10%-kal csökkentették a termelőszövetkezetek beadási kötelezettségét. Két héttel később, július 26-án jelent meg a közkegyelem gyakorlásáról szóló 1953. évi 11. sz. törvényerejű rendelet, amelynek értelmében többek között a beadási kötelezettség elmulasztása, „meggondolatlan” politikai természetű kijelentések és egyéb okok miatt elítélt falusi lakosok százezrei nyerték vissza szabadságukat. Augusztus végén a parasztság adóterheinek csökkentéséről született - igaz, nyilvánosságra nem hozott - rendelkezés (505/3/1953. Mt. sz. határozat a mezőgazdasági lakosság 1953. évi általános jövedelemadó-terhelésének csökkentéséről. A szigorúan titkos minősítésű határozatot a hivatalos lapban nem tették közzé, hanem belső utasításként hozták a helyi hatóságok tudomására.) Az ugyanez év szeptember 1-én kiadott 1953. évi 18. sz. törvényerejű rendelet - bizonyos feltételek mellett - az egyénileg gazdálkodó parasztok őszi termésű kapásnövényekből fennálló beadási kötelezettségének 10%-os csökkentését rendelte el. Végül említést érdemel, hogy az 1953. december 13-án közzétett 27. sz. törvényerejű rendelet (valamint az ehhez kapcsolódó 1077/1953. Mt. sz. hat.) kimondta, hogy a mezőgazdasági termelőket a felvásárlási árak emelésével érdekeltté kell tenni a termelés fokozásában, és lehetővé kell tenni számukra a felesleg szabadpiacon való értékesítését. Ugyanez a jogszabály rendelkezett a beadási kötelezettség további 10-50%-os csökkentéséről is.

A rendelkezések tehát gyökeres fordulatot tükröztek. A reformokat azonban - mint láttuk - másként fogadta, és másként értelmezte a párt- és tanácsi apparátus, ill. a lakosság. Vidékenként is voltak eltérések, attól függően, hogy a megyei vagy helyi apparátusban szerephez jutottak-e a reformerek, vagy a korábbi irányvonal hívei voltak többségben. Végül harmadik tényezőként az is közrejátszott, hogy a rendelkezések nem mindig voltak egyértelműek, több „jogszabályt” nem hoztak nyilvánosságra, és csak az apparátus ismerhette. Így tág tere nyílt az önkényeskedésig is elmenő szubjektív döntéseknek.

Nagy Imre miniszterelnök titkárságán 1953 júliustól 1954 végéig mintegy 15000 panaszügyet iktattak - amellel, hogy a Minisztertanács Hivatalán belül külön Panaszcsoporthoz működött, ahol ennél nagyobb számú beadványt vettek nyilvántartásba. A közvetlenül Nagy Imréhez forduló kérelmezők mintegy kétharmada a falusi-mezőgazdasági lakosság köréből került ki. Leveleikben általában az tükröződik, hogy a lakosság túlzott reményeket fűzött a reformokhoz, másrészt az is, hogy a helyi hatóság - ahogyan ezt a fent idézett községi párttitkár szavai is tükrözték - reflex-szerűen az előző négy-öt évben érvényesített politikai értékrend szerint döntött az állampolgárokat érintő egyes ügyekben. Azaz továbbra is elsődleges célként kezelték a begyűjtési előirányzatok teljesítését, a nagy nehezen életre hívott termelőszövetkezetek érdekeinek képviseletét és saját presztízsük védelmét. Az irategyűjtés forrásértékének mérlegelése során természetesen azt is figyelembe kell venni, hogy panaszlevelet nyilvánvalóan az írt, akit sérelem ért. Az alábbi dokumentumok közlésével tehát nem akarjuk kétségbe vonni azt az általános megállapítást, hogy a falusi lakosság többsége 1953-1954-et fellelegezve és reménykedve élte meg, és sokan kerültek lényegesen jobb helyzetbe, mint az előző években voltak.

A panaszkodókra mégis oda kell figyelni, több okból is. Egyrészt túlnyomó többségükről bizrást megállapítható, hogy nem grafomániás levélírók, akik a felsőbb hatóságokat jelentéktelen ügyekkel elárasztják. Leveleik éppenséggel az akkori rendszer alapvető működési rendellenességeit világítják meg. Mindenekelőtt azt, hogy a helyi hatóság döntését nem lehetett bíróság előtt megtámadni. Aki sérelmesnek találta adójának megállapítását, a termelőszövetkezetek érdekeit előtérbe helyező tagosítást, löszerszámának és egyéb gazdasági felszerelésének lefoglalását, kulákká nyilvánítását stb., az legfeljebb a felettes tanácsi szervhez fordulhatott jogorvoslatért, ahol azonban ezt csak a legtrikább esetben kapta meg. Végül lehetőségként tehát a legmagasabb fórumokhoz, a pártközponthoz, a miniszterekhez, vagy éppen a minisztertanács elnökéhez fordultak, ill. esetleg a központi napilapok vagy a rádió nyilvánosságához. A panaszügyek irategyűjtéseit tehát forrásérték szempontjából ahhoz hasonlóan értékelhetjük, mint az egykori közigazgatási bíróság iratanyagát. A másik figyelembe veendő szempont a mindenkori állami vezetés politikai akarata és a jogszabályok végrehajtása során megvalósuló tényleges gyakorlat közötti ellentmondás tükröződése. Végül a harmadik igen fontos lehetőség, amire ezek az iratanyagok ráirányítják figyelmünket, annak tanulmányozása, hogy az egyes ember hogyan éli meg azokat az eseményeket, amelyek mi már „történelemként” tanulmányozunk.

Az alább közölt dokumentumokból hat történet rajzolódik ki. Valamennyi panaszos 1953 végén írta meg levelét, amikor már volt valami elképzelésük az új politikai vonalról, sőt határozott elvárásuk is volt a Nagy Imre-féle politikával szemben. Reményeikben azonban többnyire csalódnuk kellett, hiszen ügyük intézése - a közigazgatás régi hagyományai szerint - olyan meredben folyt, amely annak érdemi megoldását jórészt eleve kizárta. A minisztertanács elnökének titkársága a panaszokat visszaküldte az illetékes területi (megyei, járási) tanácshoz, oda tehát, ahol azzal vélhetőleg már korábban is foglalkoztak. Részben ez, részben pedig az állami és termelőszövetkezeti (csoport-) érdeket magasabb rendűnek tekintő jogszabályi környezet magyarázza, hogy a panaszosok többsége a végén ugyanott

találta magát, ahonnan elindult. Az átnézett iratokban arra nem akadt példa, hogy a miniszterelnöki titkárság az alsóbb hatóságok vizsgálatának eredményét megkérdőjelezte volna, netán új eljárásra kötelezte volna őket.

Kondacs Pál szarvasi középparaszt azért fordult a minisztertanács elnökéhez, mert kulákká nyilvánították (1/a-d. sz. irat). Ismeretes, hogy a kulák fogalmát jogszabályban sohasem határozták meg pontosan, ill. a szabályok időről-időre változtak. Általában azonban a szántóföldi művelés alá eső területeken - amilyen a Kondacs Pál gazdasága is volt - 25 kat. hold, ill. 250 aranykorona jövedelem volt a határ. A panaszos apja, a maga 30 kat. holdjával valóban kuláknak minősülhetett, de abból még életében felajánlott az államnak 17 holdat, amit el is fogadtak. Fia csupán négy és fél kataszteri holdon gazdálkodott, de még ha el is fogadjuk a tanács érvelését, hogy az édesanyja és férjes-asszony húga földje a kataszteri nyilvántartásban az övével egy gazdaságként szerepelt, akkor sem közelítette meg a kulákká minősítés említett kritériumait. Ennek ellenére a szarvasi járási tanács elnöke a miniszterelnök titkárságához írt levelében e fölött egyszerűen átsiklott. A tsz. által önkényesen elvitt takarmányról pedig álszent módon azt állította, hogy az nem tartozik a tanács hatáskörébe.

Juhász Sándor szeghalmi módos paraszt azért fordult a miniszterelnökhöz (2/a-d. sz. irat), mert a termelőszövetkezet földterületeinek összevonását célzó 1952. évi tagosítás során tanyás gazdasága helyett olyan csereingatlant ajánlottak fel neki a szomszédos község távol eső részén, melyen nem volt tanya. Így azt nem fogadta el, megtartotta tanyáját, ő pedig átmenetileg ipari munkásként helyezkedett el. De 1953 végén igazából már nem is ezt sérelmezte, hanem azt, hogy az újabb rendelkezések szerint neki kimérhető 1600 négyszögöl helyett a tanyája körül csak 800 négyszögöl háztáji földet biztosítottak. A járási tanács illetékese ezt mindössze azzal intézte el, hogy a tagosító bizottság annak idején ezt így tekkönyvezte, azon pedig nem lehet változtatni. Majd jön a legfőbb érv: Juhász Sándor Szeghalom egyik leggazdagabb kulákjának a veje, és egyébként is állandóan lázít a termelőszövetkezet ellen.

Egy másik szeghalmi panaszos, Cs. Nagy Ferenc adóhátralék címén jogtalanul elvett lovát és gazdasági felszerelését szerette volna visszaperelni (3/a-d. sz. irat). Leveléből kitűnik, hogy az ilyen típusú ügyek elintézésében milyen sok múlt a tanácsi vezetők jó-, ill. rosszindulatán. Előzőleg ugyanis, 1953. októberében a járási tanácstól kérte panaszos orvoslását, ahol számára kedvező döntést hoztak. A szeghalmi községi tanács azonban ezt figyelmen kívül hagyva úgy döntött, hogy a vitatott gazdasági felszerelés és lo továbbra is a helyi tsz. birtokában marad. Jellemző, hogy végül ez az álláspont győzött: a panaszosnak a járási tanács elnöke, a miniszterelnök titkárságának pedig a Békés megyei tanács elnöke magyarázta el, hogy miután az Új Élet tszcs. a vitatott vagyon tárgyak ellenértékét Cs. Nagy Ferenc adószámájára befizette, azok vitathatatlanul a szövetkezet tulajdonát képezik. Hogy a befizetés irreálisan alacsony áron és csaknem másfél évvel a birtokbavétel után történt, azután, amikor Cs. Nagy Ferenc Panaszos már minden fórumot megjárt, azon még a miniszterelnök titkársága sem akadt fenn. És egyébként is az illető Szeghalom leggazdagabb kulákja volt.

Kovács Gábor gyomai lakos kulákká minősítése miatt tett panaszt, és a termelőszövetkezetben ledolgozott munkaegysége utáni járandósága természetben való kiszolgáltatását kérte (4/a-d. sz. irat). Ő a rendelkezések szerint valóban kuláknak minősült, hiszen 21 kat. hold földjét 318 aranykorona jövedelemre értékelték fel. Nyilván ez is motiválta - elmondása szerinti baloldali múltja mellett -, hogy 1952 elején belépett a termelőszövetkezetbe, mégpedig a „legfejlettebb”, III. típusú gyomai Új Élet tsz-be. Kilenc hónap elteltével azonban a helyi tanácsnak feltűnt, hogy a termelőszövetkezetben egy kulák van, ami az akkori rendelkezések szerint megengedhetetlen volt. (Bár a panaszos szerint inkább a tsz-elnökkel való konfliktusa lehetett az igazi ok.) Tudomásul vette azonban, hogy ezen már nem lehet változtatni, de azt nem volt hajlandó elfogadni, hogy a járandóságot a tsz nem terményben, hanem pénzben akarta kifizetni. Kocsis Gábornak erre jó oka volt, hiszen a tsz a terményeket hatósági áron fizette ki, ami messze elmaradt a szabadpiaci ártól. Miután azonban a tsz közgyűlése így határozott, sérelmét nem lehetett orvosolni.

A Zala megyei Csáfordon Hatvani Istvánnénak a beadási hátralék miatti büntetés eltörlése után is végrehajtóval megjelenő, rendületlenül „transzferáló” tanácselnökkel gyűlt meg a baja (5/a-b. sz. irat). A szóváltás odáig fajult, hogy egy bottal a tanácselnök felé sújtott. Igaz, nem ütötte meg, de ennek a jelképes cselekedetnek is súlyos következménye lett, 10 hónap börtönbüntetésre ítélték. A bírósági eljárás részletei a levélből nem derülnek ki, de az nyilvánvaló, hogy a jó-, ill. rosszindulatnak itt is szerepe volt. Az elsőfokú bíróság ugyanis enyhe ítéletet hozott, amit az ügyész fellebbezése folytán a megyei bíróság szigorított 10 hónap börtönrre. Ennek nem megváltoztatását, hanem csupán a végrehajtás felfüggesztését kérte a panaszos. A miniszterelnöki titkárságnak természetesen tiszteletben kellett tartania a „független” bíróság döntését, és ezért lakonikus válaszában tudatta Hatvani Istvánnéval, hogy még az ítélet végrehajtásának felfüggesztésére sincs lehetőség.

Végül Fekete János csanádpalotai szegényparaszt adó- és beszolgáltatási kötelezettségének aránytalanul magas megállapítása miatt tett panaszt (6/a-c. sz. irat). A másfél holdon gazdálkodó, 70 éves ember megrendítő szavakkal írja le nehéz helyzetét és a tanács lélektelen bánásmódját. Leveléből kiderül, hogy végig harcolta az I. világháborút, amiért „jutalmul” vagyonváltási földet, azaz nem térítés nélküli juttatást kapott. A világháború után - mint írja -, „vagy 30 kampánt ledolgoztam”, vélhetően a közeli mezőhegyesi cukorgyárban, és „sok otit” is lefogtak tőle, bezegg most semmiféle járadékot nem kap. Panaszának tárgya pedig az volt, hogy a községben nem hogy csökkentették volna a beszolgáltatási kötelezettséget, de még meg is emelték, és sertésvágási engedélyt sem kapott. Az ő ügye végül is kedvezően intéződött el: kötelezettségeit az elviselhető mértékre csökkentették.

A dokumentumokat általában az eredeti írásmódnak megfelelően, az esetleges nyelvi és helyesírási hibák kijavítása nélkül közlöm. Fekete János levelének közlésénél mégis el kellett tőlni tőrnem, mert szövegét nem tagolta mondatokra, és abban az állapotban - egyébként mély emberségről tanúszkodó szövege - nehezen értelmezhető. Más javítást az ő szövegén sem végeztem.

Néhány esetben szükség volt a szöveg kiegészítésére. Ezt [] jelöltük.

A közölt iratok a Magyar Országos Levéltárban (MOL) találhatóak, a Minisztertanács Titkárságának iratfondjában, Nagy Imre miniszterelnök iratai között.

Források

Kondacs Pál szarvasi középparaszt panaszos kulákká minősítése és a vele szembeni jogtalan adókövetelések miatt

a.

Kondacs Pál levele Nagy Imre miniszterelnöknek

Szarvas, 1953. december 15.

Tisztelt Miniszter Elnök Elvtárs!

Azzal a kéréssel fordulok a Miniszter elvtárhoz, hogy kérésemet meghallgassa, és kivizsgálni szíveskedjék.

Engem Kondacs Pál Szarvas T[anya] III. 260. sz. alati lakost a Tanács 1952 évben kuláknak minősített, holot az ideig egy talpalatnyi földem sem volt. Apámnak és Anyámnak együtt 30 Kth. földjük volt. Apám 1951-ben halt el. A fent írt földből Apám még életében 17 Kth. térítés nélkül felajánlott [az államnak], amit el is fogadtak. Erről a végzés kezünkbe van. 1952-ben örököltem 4 Kth. 800 négyszögöl földet, K. [Kulák] betűvel együtt, hol ott a K-betű engem nem illet, de hogy a K-betűt rám tudják tenni, a húgom Hanó Pálné 4 Kth. 800 négyszögöl földjét és Anyám 6 Kth. 989 négyszögöl földjével az enyémhez csatolták. A síma könyvet bevonták és K-betűst adtak azzal, hogy a K-betűt letagadtam, holot az jogszabály ellenes volt, a beadásnak és az adónak mindig eleget tettem. De mihelyt kifizettem az adót, újabb és újabb adó emeléssel jött a Tanács. Amikor annak is eleget tettem kértem a pénzügyi hatóságot, hogy állítsák ki, hogy mivel tartozom az adóba. Két lo után adóztam, és csak egy lovam volt. Időközben a cukor, ami jött a cukor gyártól nem kaptam kézhez, de sem a nyugtát sem vételjegyet nem kaptam. 1953. I. hó 31-én a Bem tszcs. elvitte húgom Hanó Pálné szénáját és kukorica szárát, az én adómba holot az adóval túlfizetésben voltam. Így takarmány híja miatt gyengeségtől borjúja elpusztult, a tehenet meg kénytelen volt eladni. Emiatt kénytelen volt a Miniszteriumba írni, és [a] kivizsgálás szerint rendezve találták az adót és a beadást is. Tovább intézkedés nem történt. Még megjegyezni kívánom, hogy az előkészített kukorica darát a beadásra szánt hizótól be kellett szállítani, 101 kg volt zsákkal együtt, és nyoma sehol nincs, sem a darának, sem a zsákoknak.

1953. I. hó 7-én az Állami gazdaság megvásárolt tőlem szalmát 1272 forintért. 1953. III. 26-án adóba irányították. 1953. IV. 1-én kint a tanyán megjelent [a] végrehajtó 3830 forint bírság címén, erre 1500 forintot fizettem, de a nyugtát Kondacs Pálné T. III. 260. szám alatti lakos címén állította ki, pedig nekem feleségem nincs. A kiszabott kártérítést megfellebbeztem. A fellebbezésemre 100/1953. iktató szám alatt fellebbezésemnek helyet adott, és a bírságot törlesbe hozta.

Mivel a bírság összegéből 2772 forintot már kifizettem, az összeget kértem az egyik ösmerősöm adókarttyájába való átutalását. Mivel szóbelileg kaptam értesítést, hogy ilyen átutalásnak helye nincs, szíveskedjék a bírság címén befizetett 2772 forint összeget, mint jogtalan befizetést, nekem visszafizettetni.

Hazafias üdvözléttel
Kondacs Pál
Szarvas, 1953. XII. 15.

Jelzet: MOL XIX-A-2-v-819/1954. Nagy alakú kockás füzetlapra kézzel, tintával írt levél.

b.

A minisztertanács elnöki titkárságának átírata az illetékes helyi hatósághoz, melyben azt Kondacs Pál panaszának kivizsgálására utasítja

Budapest, 1954. január 21.

819/1954.
[1954]. január 21.

Járási Tanács Elnökének
Szarvas

Mellékelten megküldjük Kondacs Pál szarvasi lakos Minisztertanács Elnökéhez írt panaszbeadványát, megvizsgálás és esetleges intézkedés megtétele végett.

Kérjük az Elvtársat, hogy tett intézkedésükről március 9-ig küldjenek értesítést, a csatolt beadvány és nevezettnek küldött válaszmásolatuk egyidejű megküldése mellett.

1 db. melléklet

Elvtársi üdvözzettel:

(Hornok Bálint)
Minisztertanács Elnökének
Titkársága

Jelzet: MOL XIX-A-2-v-819/1954. Írógéppel írt tisztázat indigós másodlata, Hornok Bálint titkárságvezető saját kezű szignójával.

c.

A járási tanács vb. levele Kondacs Pálhoz, a minisztertanács elnökének írt panaszával kapcsolatban

Szarvas, 1954. február 15.

Kondacs Pál részére
Szarvas
T: III. ker. 260.

A Minisztertanács Titkárságához küldött panaszával kapcsolatban értesítem, hogy a birtokív tanúsága szerint szüleinek földterülete nem nyert szétosztást a családtagok között. Így tehát 16 kh. 214 négyszögöl földterület után van adóztatva.

A 101 kg. tengeridara árát, valamint a zsákot a községi tanács 1953. december 24-én Címnek átadta. A szolnoki Cukorgyár 1953. december 13-án a letiltott cukor árát 1091,72 Ft-ot és 53,37 Ft-ot a pénzügyi osztályhoz átutalta, s ezen összegek elszámolást is nyertek. Cím terhére 3830 Ft terménybírság lett megállapítva, erre az állami gazdaság által átutalt, valamint Cím által befizetett összegből 1850 Ft tőkére, 942 Ft kamatra lett elszámolva.

Cím használatában 2 db ló van, azonban az egyik Hanó Pálné nevében van nyilvántartva. Hanó Pálné a ló után esedékes jövedelmi adót ki is fizette 1952. évben.

A Bem tszcs. által átvett széna és tengeriszár áráról felvilágosítást adni nem tudunk, mert ez az összeg nem érkezett be a pénzügyi osztályhoz.

Végül közlöm, hogy Cím számláján 1976 Ft. túlfizetés van nyilvántartva, melyet azonban kifizetni nem tudunk, hanem azt Cím folyó évi adójába fogjuk átszámolni.

Szarvas, 1954. február 15.

[Olvashatlan aláírás]
vb. elnök

Jelzet: MOL XIX-A-2-v-819/1954. Írógéppel írt tisztázat indigós másodlata. A keltezés alatt kézzel, tintával írva: „Iratárba 1954. V. 7.”

d.

A szarvasi járás tanácselnökének jelentése a miniszterelnök titkárságának Kondacs Pál panaszának kivizsgálásáról

Szarvas, 1954. február 15.

Járási Tanács Végrehajtó Bizottsága, Szarvas.
138-48/1954. ikt. szám

Tárgy: Kondacs Pál szarvasi lakos panasz.
Hiv. sz.: 819/1954.
Melléklet: 2 db.

Minisztertanács Titkársága
Budapest

Fenti számra hivatkozással jelentem, hogy tárgyban nevezett panaszát kivizsgáltam, és az alábbiakat állapítottam meg:

Kondacs Pál 1951. évben 32 kh 1442 négyszögöl 544,71 kor. kat. tiszta jövedelmű ingatlanon gazdálkodott. Felajánlás folytán 1952. évben panaszosnak, illetve Kondacs Pál (nős Szekera Judittal) Szarvasi T. III. 260. sz. alatti lakosnak a 2414 birtokív tanúsága szerint 16 kh. 214 négyszögöl 222,59 ar[any] kor[ona] kat[aszeri] jövedelmű ingatlana volt, ezen az ingatlanon panaszos, mint a tulajdonos fia, szüleiével együtt gazdálkodott, miután nevezett szüleiével közös háztartásban él. Kondacs Pál földterülete a családtagok között megosztva nem volt.

Jelentem továbbá, hogy panaszos a 101 kg tengeridara árát, valamint a zsákot 1953. december 24-én a községi tanácstól megkapta. A szolnoki Cukorgyár 1953. december 13-án panaszos számlájára, adótartozásának rendezése végett, a letiltott cukor árát, 1091,72 és 53,37 Ft-ot, átutalta, s ezek az összegek elszámolást is nyertek. Panaszos terhére 3830 Ft terménybírság lett megállapítva, erre az állami gazdaság által átutalt, valamint panaszos által befizetett összegből 1830 Ft tőkére, 942 Ft kamatra lett elszámolva.

Nevezett használatában nem egy, hanem két db. ló volt, csak a másik ló Hanó Pálné nevében volt nyilvántartva. Hanó Pálné, panaszos számlájára, az ő lova után esedékes jövedelmi adót ki is fizette 1952. évben.

A Bem tszcs. által átvett széna és tengeriszár áráról felvilágosítást adni nem tudunk, mert ez az összeg a járási tanács pénzügyi osztályához nem érkezett meg.

Végül jelentem, hogy panaszos számláján 1976 Ft. túlfizetés van nyilvántartva.

Szarvas, 1954. február 15.

Hegedüs Pál
VB elnök

Jelzet: MOL XIX-A-2-v-819/1954. Írógéppel írt tisztázat, a vb-elnök saját kezű aláírásával.

Juhász Sándor szeghalmi lakos panasza a tagosítás során elszenvedett sérelme, valamint a jogszabályban előírtnál kevesebb háztáji föld miatt

a.

Juhász Sándor kérelme a Minisztertanács Titkárságához

Szeghalom, 1953. november 11.

Nagy Imre Elvtárs Titkársága
Budapest
Kossuth Lajos tér 4.

Juhász Sándor Szeghalom VII. ker. 8. sz. alatti lakos, kérem, szíveskedjen felvilágosítást adni arról, hogy 1952. okt. 1-én TSzCs-be betagosított[ák a] földem tanyával, amely egyedüli lakásom. Földem helyett csereingatlant lakás nélkül kaptam. Én termelőszövetkezeti tag nem vagyok. Kincstári tartalékból haszonbérelt földem (6 kh.) jelen lakásomtól 30 km. távolságra van.

A tsz. vezetősége azt állítja, hogy nincs jogom tanyámon lakni, és még kevésbé van jogom háztáji gazdálkodáshoz itt földet igényelni. Kérem, hogy tanyaudvaromon kívül, újabb rendelkezés szerint 1600 négyszögöl földet tanyámnál adjanak nekem. Tekintettel arra, hogy lakásom itt van, és jószágom ne a tszcs. földjén, hanem az enyémen járjon. Ezen kívül 300 négyszögöl szőlőm és kis gyümölcsösöm van itt, amelyért csereingatlant nem kaptam.

Itt jártam már ez ügyben a Tanácsnál, de azt mondják, 800 négyszögöl tanyaudvari földnél többre nincs jogom.

Kérem tehát figyelembe venni kérésemet, és felvilágosítást adni, van-e jogom 1600 négyszögöl háztáji földhöz itt, tanyai lakásomnál? Házam sehol másutt nincs.

Mint egyéni gazdálkodó remélem a támogatást.

Szíves válaszát várom.

Szeghalom, 1953. nov. 11.

Juhász Sándor
Szeghalom
VII. ker. 8. sz.

U. i. A TSzCs, amely területén lakom, nekem háztáji földet nem mért ki, és több földje volt megkapálatlanul, és gyom miatt semmi termés nem volt róla betakarítható.

Jelzet: MOL XIX-A-2-v-848/1954. Nagy alakú vonalas füzetlapra kézzel, tintával írt levél.

b.

A minisztertanács elnöki titkárságának átírata az illetékes helyi hatósághoz, melyben azt Juhász Sándor panaszának kivizsgálására utasítja

Budapest, 1954. január 15.

848/1954.
[195]4. január 15.

Megyei Tanács Elnökének
Békéscsaba

Mellékelten megküldjük Juhász Sándor, Szeghalom, VII. 8. sz. alatti lakos Minisztertanács Elnökéhez írt beadványát, melyben sérelmezi, hogy elvett tanyája helyett másikat nem kapott, valamint azt, hogy jelenlegi lakhelyén kevés háztáji földet biztosítottak részére. Kérjük az Elvtársat, hogy az ügyet vizsgálta meg, és az eredményről február 23-ig küldjön értesítést a csatolt beadvány és nevezettnek küldött válaszmásolatuk egyidejű megküldése mellett.

1 db. melléklet

Eltvársi üdvözzettel:

(Hornok Bálint)
Minisztertanács Elnökének
Titkársága

Jelzet: MOL XIX-A-2-v-848/1954. Írógéppel írt tisztázat indigós másodlata, Hornok Bálint titkárságvezető saját kezű szignójával.

c.

A járási tanács vb. levele Juhász Sándorhoz, a minisztertanács elnökének írt panaszával kapcsolatban

Szeghalom, 1954. március 13.

626-1/23/1954. ikt. sz.
Előadó: Gurmai

Tárgy: Panaszának kivizsgálása

Juhász Sándor
Szeghalom
VII. kerület 8. sz.

Múlt év nov. 11-én kelt levelére közlöm, hogy panasza ügyében a vizsgálatot megtettem, és megállapítottam, hogy felvetett panasza csaknem teljes egészében jogtalan és alaptalan. A háztáji terület növelésére nincs módunk, tekintettel arra, hogy 1952. évi tagosító bizottság telekkönyvi határozata megtörtént.

Szeghalom, 1954. március 13.

Ombódi Sándor s. k.
osztályvezető

Jelzet: MOL XIX-A-2-v-848/1954. Írógéppel írt tisztázat indigós másodlata. Az osztályvezető helyett az előadó látta el szignójával.

d.

A megyei tanács titkárnak jelentése a miniszterelnök titkárságának Juhász Sándor ügyéről

Békéscsaba, 1954. április 9.

Békés Megye Tanácsa Végrehajtó Bizottsága
J. 187-3/2/1954.

Minisztertanács Titkársága
Budapest

Juhász Sándor szeghalmi lakos panaszát kivizsgáltam, melyről jelentésemet az alábbiakban teszem meg:

A vizsgálat során megállapítást nyert, hogy panaszos földjét az 1952. évi általános tagosítás során betagosították, s helyette kapott csereingatlant, melyet panaszos nem fogadott el. Ez a csereingatlan Vésztő község határában Mágor puztán volt. Ez az ingatlan az állam részére fel lett ajánlva, melynek elfogadása megtörtént.

Juhász Sándor szeghalmi lakos Budapestre utazott fel, és az építő vállalatnál keresett megélhetést. 1953 őszén Budapestről hazatért, s ahelyett, hogy földjét igényelte volna vissza, kishaszonbérleti földet kért, melyet Kertészsziget területén kapott meg, s ezt nevezett el is fogadta.

Panaszos lakóhelye a szeghalmi Rákóczi III. tip[usú] tsz. területén fekszik, ami valóban csak 800 négyszögöl. Azonban ennek kibővítésére lehetőség nincs, mivel a tagosító bizottság annak idején így telegkönyvezte.

Jelentem továbbá, hogy panaszos Szeghalom község egyik legnagyobb földterülettel rendelkező falusi kizsákmányoló (kulák) veje. Mivel a csoport területén lakik, állandóan lázító munkát végez a csoporttagok között. Panaszos a csoport vagyonát, illetve terményét meglopta, s ezért a tsz. ellene a feljelentést megtette, ami jelenleg folyamatban van.

Jelentésemhez csatolom az eredeti panaszíratot.

Békéscsaba, 1954. április 9.

Árus Tibor
vb. titkár

Jelzet: MOL XIX-A-2-v-848/1954. Írógéppel írt tisztázatot, a vb. titkár saját kezű aláírásával

Cs. Nagy Ferenc szeghalmi lakos panasza adóhátralék címén elvett lova és gazdasági felszerelése miatt

a.

Cs. Nagy Ferenc levele Nagy Imre Titkárságára

Szeghalom, 1953. november 10.

*Nagy Imre Elvtárs Titkársága
Budapest
Kossuth Lajos tér 4.*

Cs. Nagy Ferenc Szeghalom, Táncsics M. u. 24. sz. alatti lakos. Azzal a kéréssel fordulok az Elvtárshoz, hogy szíveskedjen utasítást adni. 1952. okt. 15-én 1 db 4 éves lovamat 1 db lóra való szerszámmal, 1 db. igás-kocsival felidéztek a községi tanács udvarára, és igénybe vették felértékelés nélkül. Azóta nem kaptam semmiféle értesítést, hogy gazdasági felszerelésem valakinek, vagy valahova kifizették volna.

Ez év okt. 1-én kértem a Járási Tanácsnál, hogy adják vissza, mert haszonbéres földem megmunkálásánál szükségem van rá. Sok huza-vona után a Járási Tanács vissza is utalta, de a Községi Tanács nem adta hozzájárulását. Végül írásban értesítettek, hogy gazdasági felszerelésemért járó összeget a TSzCs., ahol jelenleg van, az 1952. évről hátralékban lévő adómba fogja majd befizetni. Mivel gazdasági felszerelésem a nevezett adóhátraléknál jóval többet ér, és földem megművelésénél elengedhetetlenül szükséges [továbbra is kérem a fentiek visszaadását]. Több paraszt munkástársam így vissza is kapta. 48 éves vagyok, mindég földműveléssel foglalkoztam. A nép államával szemben kötelességemet mindég tőlem telhető legjobb akaráttal teljesítettem, és ezentűl is akarom.

Kérem az Elvtársat, vegye figyelembe kérésemet, adjon módot a további eredményes munkához, aminek egyik előmozdítója gazdasági felszerelésem.

Szíves válaszat várom.

Szeghalom, 1953. november 10.

*ifj. Cs. Nagy Ferenc
Szeghalom
Táncsics M. u. 24. sz.*

Jelzet: MOL XIX-A-2-v-849/1954. Nagy alakú vonalas füzetlapra kézzel, tintával írt levél.

b.

A minisztertanács elnöki titkárságának átíratja az illetékes helyi hatósághoz, melyben azt Cs. Nagy Ferenc panaszának kivizsgálására utasítja

Budapest, 1954. január 15.

*849/1954.
[195]4. január 15.*

Megyei Tanács Elnökének

Békéscsaba

Mellékelten megküldjük Cs. Nagy Ferenc, Szeghalom, Táncsics u. 24. sz. alatti lakos Minisztertanács Elnökének írt beadványát, melyben a tulajdonát képező - jogtalanul elvett - szerszámok visszaadását kéri.

Kérjük az Elvtársat, hogy az ügyet vizsgáltassa meg, és az eredményről február 23-ig küldjön értesítést a csatolt beadvány és nevezettnek küldött válaszmásolatuk egyidejű megküldése mellett.

1 db. melléklet

Elvtársi üdvözzettel:

Jelzet: MOL XIX-A-2-v-849/1954. Írógéppel írt tisztázatot indigós másodlata, Hornok Bálint titkárságvezető saját kezű szignójával.

c.

A járási tanács vb. levele Cs. Nagy Ferenchez, a minisztertanács elnökének írt panaszával kapcsolatban

Szeghalom, 1954. [dátum nélkül]

14/1954. [ikt.] sz.

Cs. Nagy Ferenc részére
Szeghalom

A Minisztertanács Elnökéhez küldött panaszát, mint arra illetékesek, ismét megvizsgáltuk, és megállapítottuk, hogy kérését teljesíteni nem lehet, azért, mert a kért ló és felszerelés az Új Élet tszcs. jogos tulajdonát képezi, ugyanis a tszcs. a fentiek árát január 17-én átutalta az ön adóhátralékába. Így most már önnek adóhátraléka nem áll fenn.

Kérjük a fentiek tudomásulvételét.

[Olvashatatlan aláírás]
Kovács József
vb. elnök h.

Jelzet: MOL XIX-A-2-v-849/1954. Írógéppel írt tisztázat indigós másodlata.

d.

A megyei tanács elnökének jelentése a miniszterelnök titkárságához Cs. Nagy Ferenc ügyének kivizsgálásáról

Békéscsaba, 1954. június 24.

Békés Megye Tanácsa Végrehajtó Bizottsága
N. 187-10/2/1954.

Tárgy: Cs. Nagy Ferenc szeghalmi lakos panasza
Mell.: 2 db.
Hiv. sz.: 849/1954.

Minisztertanács Titkársága
Budapest

Jelentem, hogy tárgyban nevezett panaszát kivizsgáltuk. A vizsgálat megállapította, a nevezett kocsját és lovát 1952. októberében a községi tanács adóhátralék fejében lefoglalta, és az Új Élet tszcs.-nek adta át. A ló és felszerelés árát adóhátralékban a nevezett javára elszámolta. A nevezett Szeghalom leggazdagabb kulákja, és így az adóhátralékának csak egy csekély részét fedezte a ló és kocsinak az ára.

A termelőszövetkezet tulajdonából a kocsit és a lovat az illetőnek visszaadni nem lehet.

Békéscsaba, 1954. június 24.

A vb. nevében:
[Olvashatatlan aláírás]
Dióssi György
vb. elnök h.

Jelzet: MOL XIX-A-2-v-849/1954. Írógéppel írt tisztázat.

Kocsis Gábor gyomai lakos panasza kulákká nyilvánítása, valamint a tsz-ben szerzett járandóságának visszatartása miatt

a.

Kocsis Gábor levele a Minisztertanácshoz

Gyoma, 1953. október 29.

Kérelem

Alulírott Kovács Gábor, Gyoma, Felszabadulás u. 7. sz. alatti lakos, jelenleg 1952. dec. 9. óta a Rákosi Művek Acél Művek durva hengerde dolgozója kéréssel fordulok a Magyar Népköztársaság Miniszter Tanácsához.

Én ugyanis 1952. febr. 15-én, mint dolgozó paraszt, beléptem a Gyomai Új Élet 3-as típusú term[elő] szö[v]etkezeti] csoportba 21 kat. hold földet 318 ar[any] kor[ona], 2 ló, egy arató-, egy vetőgép 1 kocsi stb. gazdasági felszereléssel, takarmánnyal és teljes vetőmaggal, és ott dolgoztam 1952. november 20-ig, amikor a helyi tanács kiküldöttje utasította a csoportot, hogy engem zárjon ki. Amikor a tagság tiltakozott, kijelentette, hogy felsőbb rendelet, és nincs apelláció.

Pedig és sem kulák, sem kulákszarmazású nem voltam, mert nagyapám 30 évig, apám 19 évig volt urasági cseléd, én pedig mindig dolgozó paraszt voltam, és úgy az adó, mint beadási kötelezettségemnek mindig eleget tettem, amit igazolni is tudok. Reakciós sem vagyok, mert akkor nem jelentkeztem volna 1945. márc. 1-én, 49 éves koromban a demokratikus hadseregbe önként, ahol augusztus 20-ig szolgáltam, és nem jelentettem volna fel a gyomai csendőr őrsparancsnokot, aki ellenzéki magatartásom miatt üldözött.

A csoportból való kizárásom a csoportelnök lecserélésének a következménye, akit okt. 1-én lecseréltünk, mert a csoport fejlődésének akadályozója volt, de voltak neki jó emberei a mezőgazd[asági] osztálynál, és azóta is szerepet visz.

Kizárásom után azonnal elhelyezkedtem a nehéziparban, és kértem a csoportot, hogy ledolgozzon, okt. 1-ig 245,49, okt. 1-től nov. 20-ig kb. 50 munkaegységem után járó bérem természetben adja ki. A csoportnál azt mondták, hogy a Mezőgazdasági osztály nem engedélyezi, pedig 560 kg búza, 80 kg árpa, 149 kg hántolt rizs, 23 kg cukor járt még nekem a 245, 49 munkaegység után, amely be is volt ütemezve, hová lett tehát, mert nekem nem adták ki. Többszöri kérésem után, úgy hallottam, hogy a mezőgazd. osztályon azt mondták, hogy ha követelők, kulákat csinálnak belőlem.

Folyó év május 18-án, súlyos üzemi balesetem 2 havi kórházi kezelése után hazamenvén vidéki otthonomba, tudtam meg, hogy kulákat csináltak belőlem, azalatt, míg én a kohászatban dolgoztam. Amikor kértem a tanács jegyzőt, hogy adja írásba, hogy mikor és miért csináltak belőlem kulákat, megtagadta.

Kérem a Miniszter tanácsot, hogy vizsgálja meg ügyemet, és mentesítsen a lealázó kulákságtól, és utasítsa a gyomai Új Élet term. szö[v] csoportot, hogy a becsületesen ledolgozott munkaegységem után járó bérem természetben adja ki.

Budapest, 1953. okt. 29.

Kocsis Gábor

Jelzet: MOL XIX-A-2-v-851/1954. Kézzel, tintával írt levél. Hátoldalán a jobb hasámban ugyancsak kézzel, tintával írva a következő cím- és tárgy-megjelölés található: „A Magyar Népköztársaság Miniszter Tanácsának. Kocsis Gábor kérelme munkaegység után járó bér természetben való kifizetése iránt.”

b.

A minisztertanács elnöki titkárságának átírata az illetékes helyi hatósághoz, melyben azt Kocsis Gábor panaszának kivizsgálására utasítja

Budapest, 1954. január 15.

851/1954.
[1954]. január 15.

Megyei Tanács Elnökének
Békéscsaba

Mellékelten megküldjük Kocsis Gábor, gyomai lakos Minisztertanács Elnökének írt beadványát, melyben sérelmezi, hogy kuláknak nyilvánították, és a tszcs-ben szerzett munkaegység-szerinti járandóságát nem akarják kifizetni.

Kérjük az Elvtársat, hogy az ügyet vizsgálta meg, és az eredményről február 24-ig küldjön értesítést, a csatolt beadvány és nevezettnek küldött válaszmásolatuk egyidejű megküldése mellett.

1 db. melléklet

Elvtársi üdvözléssel:

(Hornok Bálint)
Minisztertanács Elnökének
Titkársága

Jelzet: MOL XIX-A-2-v-851/1954. Írógéppel írt tisztázat indigós másodlata, Hornok Bálint titkárságvezető saját kezű szignójával.

c.

A járási tanács vb. levele Kocsis Gáborhoz, a minisztertanács elnökének írt panaszával kapcsolatban

Szeghalom, 1954. március 13.

87-31/1-1954. [ikt.] sz.

Kocsis Gábor
Gyoma
Felszabadulás u. 7. sz.

Múlt év október havában a Minisztertanácshoz írt panaszbeadványával kapcsolatban közlöm, hogy ügyét a járási mezőgazdasági osztályon, valamint az Új Élet Termelőszövetkezeten keresztül kivizsgáltam, és megállapítottam, hogy az 1952. évben megdolgozott munkaegysége után járó munkabérét valóban nem kapta meg, minek az akadálya az, hogy a természetbeni juttatás pénzbeli árát nem hajlandó felvenni. Viszont a tsz. taggyűlésen döntött úgy, hogy a megdolgozott munkabérét pénzzel fizeti ki, mivel 1952. évre visszamenőleg nem hajlandó természetbeni juttatást adni.

Megállapítás szerint a pénzösszeg ki van utalva a gyomai Nemzeti Banknál, és semmi akadálya nincs annak, hogy azt bármikor felvegye. - Egyébként erről már több esetben értesítette a Járási Tanács VB mezőgazdasági osztálya a címet.

Gyoma, 1954. február 23.

Hornok Vince
vb. titkár

Jelzet: MOL XIX-A-2-v-851/1954. Írógéppel írt tisztázat indigós másodlata, a vb. elnök saját kezű szignójával.

d.

A megyei tanács elnökének jelentése a miniszterelnök titkárságához Kocsis Gábor ügyének kivizsgálásáról

Békéscsaba, 1954. július 2.

Békés Megye Tanácsa Végrehajtó Bizottsága
K. 187-41/1/1954.

Tárgy: Kocsis Gábor gyomai lakos panasz
Mell.: 2 db.
Hiv. sz.: 851/1954.

Minisztertanács Titkársága
Budapest

A fenti számra való hivatkozással jelentjük, hogy Kocsis Gábor gyomai lakos kulák. Amikor a termelőszövetkezetbe felvették, a tanács részéről nem volt jelen senki, így a tagság nem lett felvilágosítva arról, hogy a nevezett kulák, így került be a tszcs-be.

A termelőszövetkezet a megdolgozott munkaegységért a munkabért hajlandó kifizetni, de nem természetben. Viszont a nevezett pénzben nem hajlandó felvenni a megdolgozott egységért járó bért.

Békéscsaba, 1954. július 2.

A végrehajtó bizottság nevében:
Dióssi György
vb. elnök

Jelzet: MOL XIX-A-2-v-851/1954. Írógéppel írt tisztázat a vb. elnök saját kezű aláírásával.

Hatvani Istvánné hatóság elleni erőszak vádjával börtönbüntetésre ítélt csáfordi paraszttasszony kérelme a börtönbüntetés végrehajtásának felfüggesztése iránt

a.

Hatvani Istvánné levele a Minisztertanácsához

Csáford, 1953. november 30.

A Magyar Népköztársaság Minisztertanácsához

Budapest

Alulírott Hatvani Istvánné született Bedi Margit, kisparaszt neje, csáfordi lakos, akit a zalaegerszegi megyei bíróság jogerős Bf 1018/1953/6. sz. ítélete hatóság elleni erőszak büntette miatt 10 havi börtönbüntetésre ítélte, de büntetésem kitöltésében súlyos idegbajom és testi leromlottságom megakadályoz. A zalaegerszegi kórház által végzett megvizsgálásom alapján a kezelőorvos által csatolt bizonyítványban foglaltak figyelembevételével kérem a Minisztertanácsot, hogy szabadságvesztés büntetésem végrehajtását kegyelemből felfüggeszteni sziveskedjék.

Az elítéltetésem alapjául szolgáló cselekményt 1953. július 30-án - tehát a közkegyelmi rendelet életbelépését követő 4. napon követtem el a tudatlanság határán mozgó rendkívül felindult lelkiállapotban, amit a sértett Korpics József csáfordi községi vb. elnök velem szemben indokolatlanul energikus magatartása és a bizottsági tagok némelyikének durva bánásmódja váltott ki belőlem. A transzferálást jogtalanul tudván, veszítettem el lelki nyugalmamat, és a velem szemben használt gúnyolódó szavakon felháborodva csaptam a csupasz kútmerítő rúddal, tehát nem fegyverrel, hanem a kezem ügyében levő ártalmatlan szerszámmal Korpics József felé, akit meg nem üttem, és meg nem sebesítettem.

A községi vb. elnök eljárásának szabálysértő voltát időközben lefolytatott vizsgálat már megállapította, őt el is helyezték a községi tanács éléről más községbe. Mindig csendes, békés természetem volt, büntetlen előéletű asszony vagyok, aki 56 éves koromig nem jutottam a törvénnyel összeütközésbe. Felindulásomat a testi leromlottságommal és neurasthéniammal összefüggő nagyfokú energiatáncos váltotta ki. Ezt a nagyon lényeges enyhítő körülményt - bár az elsőbírói ítélet indokolásában felemlíti - a felsőbb bíróság nem méltatta okul arra, hogy cselekményem elbírálásánál a Btk. 55. §-át alkalmazta volna.

Kérem a Minisztertanácsot, hogy kegyelmi elhatározásképpen adja meg nekem, a beteg és törődött egészségi állapotban sínylő dolgozó nőnek a büntetés felfüggesztésének kedvezményét, hogy a próbaidő tartama alatt is bizonyosságot tehessek a szociális együttélés életszabályai iránt átértett kötelességtudatomról.

Csáford, 1953. november 30-án.

Tisztelettel:

(Hatvani Istvánné
szül. Bedi Margit)

Jelzet: MOL XIX-A-2-v-873/1954. Írógéppel írt tisztázata a kérelmező saját kezű aláírásával. - A beadványt vélhetően a megelőző perben közreműködő ügyvéd írta le. A szöveg azonban a történetek ennek ellenére jól tükrözi.

A miniszterelnök titkárságán a beadványhoz az ügyintéző egy kitépelt noteszlapra a következő - kézzel, ceruzával írt - feljegyzést csatolta:

„Hatvani Istvánné csáfordi lakos

Tárgy: 10 hónap büntetésének elengedését kéri.

Bottal támadt a tanácselnökre, mert gúnyosan beszélt vele.

56 éves, büntetve nem volt.

Orvosi igazolást küldött a betegségéről."

A beadvány mellett a feljegyzésen és a válaszelevél másolatán kívül más dokumentum nem található.

b.

A minisztertanács elnöki titkárságának válasza Hatvani Istvánné beadványára

Budapest, 1954. január 15.

[[Ikt. sz.:] 873/1954.

[195]4. január 15.

Hatvani Istvánné

Csáford

Minisztertanács Elnökéhez írt levelére válaszolva értesítjük, hogy kérelme ezidőszerezt [sic!] nem teljesíthető.

Eltvársi üdvözléssel:

Hornok Bálint
Minisztertanács Elnökének
Titkársága

Jelzet: MOL XIX-A-2-v-873/1954. Írógéppel írt tisztázata indigós másolata, a titkárságvezető saját kezű szignójával.

Fekete János csanádpalotai szegényparaszt panasa adó- és beszolgáltatási kötelezettségének igazságtalan megállapítása miatt

a.

Fekete János kérelme Nagy Imre „minisztertanácselnök elvtárshoz”

Csanádpalota, 1953. [dátum nélkül]

Fekete János kérelme Nagy Imre minisztertanácselnök elvtárshoz!

Sziveskedjen meghaladni nekem van másfélhold földcském minden évben fele búza, fele kukorica. Megértettük és örömmel fogadtuk a kormánynak azon határozatát hogy elengedi 10% azaz tízszázalékát a beszolgáltatásnak de azt nem tudjuk megérteni hogy a Csanádpalotai tanács miért tett rá 65 - azaz hatvanöt százalékot mert minden mázsára 65 kilót kell ráadni mert a tanácsházán így számolnak. Azért ha jó termés volt is ebben az évben nem mindenkinek sikerült jól nekem nagyon kevés lett öt mázsányi ennek több mint felét bekellene adni. Ki van írva 159 kiló ezt még megszorozzák 65-tel akkor meg nézhetem mi marad nekem hogy is bírjam a kis malackám meghízalni. Én már nem is vagyok nagyon fiatal a hetvenedik évben élek munkába nem vesznek fel mert ott mind a fiatalok kellene. A múlt évben kérvényel fojamodtam az öregségi segéjért egy évig el huzavonázták és akkor viszaküldték elutasították a kérelmemet mert van egy és fél hold kapott földem amejért a tizenötös háborút végig szenvedtem. A vagon váltásági földet kaptam melyet én tisztességesen ki is fizettem. Én tölem sok otit fogtak a fiatal életem a gyárban töltöttem vagy 30 kampánt ledolgoztam de azt mondták hogy az már rég elmúlt. Hát ha elmúlt miért követelnek tőlem állam biztosítást mi okból biztosítsam én az államot? Amiórt fölűg mert öreg vagyok? Nem tudom honnan gondolják hogy vegyem a pénzt még egy kevés adóm is van fizetni de azt már majd csak kifizetem ha Isten segít.

Még a disznó vágásról szeretnék tudni valamit. Azt is úgy tudjuk hogy a kormány elengedte minden család vághat egy hizót szabadon nem kell beadni belőle semmit. De itt nem úgy van. Most énnekem van egy kis fiatal hizócskám. Vagyok én és a feleségem 52-ben is vágtam egy 90-95 kilósat abból bekellet adni 8 kiló zsírt a bödönbe nem jutott jóformán semmi. Most is így lesz mert nagyon kicsi a hizó és kevés a kukorica. Tessék elhinni hogy ez nem jól van így. Arra a másfél hold földre kiírtak 14 kiló sertéshúst és 5 kiló marha húst honnan fizessem meg ennek a húsnak kilóját 15 forintért, honnan vegyem a pénzt nem tudom miből vegyem elő mert itten úgy gondolják döögöljünk meg éhen. Ezek kérem mindent kérnek zsírt, húst, pénzt, csak azzal nem törődnek hogyan vegyük elő.

Nagyon kérem Nagy Imre Minisztertanácselnök elvtársat hogy sziveskedjen meghaladni és levelemre válaszolni sürgösen egyben bocsánatot kérek, hogy tolakodom ezen levelemmel de nincs tehetségem hogy felmenjek Budapestre személyesen pedig szóval még többet tudnék mondani hogy mit is csinálnak a tanács tagok a néppel. Isten áldja meg.

becses válaszát sürgösen várva vagyok

elvtvársi üdvözléssel Fekete János

Csanádpalota 411 Dózsa György u.

Jelzet: MOL XIX-A-2-v-890/1954. Nagyalakú kockás füzetlapra kézzel, tintával írt levél.

A miniszterelnöki titkárságon a levélhez az alábbi, írógéppel írt feljegyzést csatolták: „Fekete János. Csanádpalota, Dózsa György u. 411. - A kormánynak az a határozata, hogy elengedi a beszolg. 10%-át. Nem tudja, hogy miért számol úgy a tanács, hogy minden mázsára 65 kg-ot még rá kell adni. A kormány megengedte, hogy minden család vághat egy hizót, ami után nem kell beadni, de náluk nem úgy van. Sokalja [sic!] másfél hold földje után az adót és beszolgáltatást.”

b.

A minisztertanács elnöki titkárságának átirata az illetékes helyi hatósághoz, melyben azt Fekete János panaszának kivizsgálására utasítja

Budapest, 1954. január 26.

890/1954.

[195]4. január 26.

Megyei Tanács Elnökének
Hódmezővásárhely

Mellékelten megküldjük Fekete János, Csanádpalota, Dózsa Gy. u. 411. sz. alatti lakos Minisztertanács Elnökének írt beadványát, melyben sérelmezi, hogy a tanács a beszolgáltatás területén nem a rendeletnek megfelelően jár el. Sérelmezi továbbá, hogy adó- és beszolgáltatási kötelezettségét aránytalanul magasan állapították meg.

Kérjük az Elvtársat, hogy az ügyet vizsgáltsa meg és az eredményről február 28-ig küldjön értesítést, a csatolt beadvány és nevezettnek küldött válaszmásolatuk egyidejű megküldése mellett.

1 db. melléklet

Elvtársi üdvözléssel:

(Hornok Bálint)
Minisztertanács Elnökének
Titkársága

Jelzet: MOL XIX-A-2-v-890/1954. Írógéppel írt tiszttázt indigós másodlata, Hornok Bálint titkárságvezető saját kezű szignójával.

c.

A makói járási tanács elnökének jelentése a megyei tanácshoz a Fekete János ügyében tett intézkedésekről

Makó, 1954. március 2.

Makói járási tanács vb. titkárságától
18-F-2/1954. T.

Tárgy: Fekete János panasza.
Hiv. sz.: 187-F-6/1954. T
Melléklet: 2 db.

Csongrád megye Tanácsa Vb. Elnökének
Hódmezővásárhely

Fenti tárgyban nevezett panaszát a begyűjtési osztály kivizsgálta, és megállapította, hogy nevezett részére a kukorica elengedést alkalmazta a helyi tanács és azt a rendeletnek megfelelően más cikkel helyettesítette be. Sertésvágási engedélyét szintén megkapta 1954. január hó 6-án, míg a levélben említett 1954-55 évi húskivetést is mérsékelte a begyűjtési osztály, az 1 kh. 270 n.öl terület után elengedte a beszolgáltatást, mivel nevezett a 65 évet meghaladta, így tehát panaszosnak ügye elintézését nyert.

M a k ó, 1954. március 2.

A vb. nevében:
Szabó Sándor
vb. elnök

Jelzet: MOL XIX-A-2-v-890/1954. Írógéppel írt tiszttázt a vb. elnök saját kezű aláírásával.

Az ügyhöz tartozó iratok mellett megtalálható még a makói járási tanács begyűjtési osztálya által Fekete Jánosnak írt levél, melyben a fentiekről értesítették, valamint a Csongrád megyei tanács elnökének a miniszterelnök titkárságához írt levele, melyben tájékoztatást ad az ügy elintézéséről, illetve, amelynek mellékleteként a fent közölt, illetve az ügyfélnek írt levél másolatát megküldte.

Címkék:

[MDP Központi Vezetősége](#) ^[2]

[Nagy Imre](#) ^[3]

[Rákosi Mátyás](#) ^[4]

[beadási kötelezettség](#) ^[5]

[kulák](#) ^[6]

[Szabad Nép](#) ^[7]

Kiadás: 9. évfolyam (2009) 5. szám

Forrás webcim: https://www.archivnet.hu/hetkoznapok/parasztpolitika_papiron_es_a_valosagban_19531954_fordulojan.html

Hivatkozások

[1] https://www.archivnet.hu/hetkoznapok/parasztpolitika_papiron_es_a_valosagban_19531954_fordulojan.html

[2] <https://www.archivnet.hu/cimkek/mdp-kozponti-vezetosege>

[3] <https://www.archivnet.hu/cimkek/nagy-imre>

[4] <https://www.archivnet.hu/cimkek/rakosi-matyas>

[5] <https://www.archivnet.hu/cimkek/beadas-kotelezettseg>

[6] <https://www.archivnet.hu/cimkek/kulak>

[7] <https://www.archivnet.hu/cimkek/szabad-nep>